

GUIA DOCENT CURS 2020-2021



UNIVERSITAT
**RAMON
LLULL**



FITXA TÈCNICA DE L'ASSIGNATURA

Dades de l'assignatura	
Nom	Filosofia Moral
Codi	0000007123 (U. Comillas) 143910 (U. Deusto) FPE101042 (U. Ramon Llull)
Titulació	Grau en Filosofia, Política y Economía
Curs	Segon
Quadrimestre	1º
Crèdits ECTS	6
Caràcter	Formació Bàsica
Universitat	Universidad Pontificia Comillas, Universidad de Deusto i Universitat Ramon Llull
Professors/es	María Begoña Arrieta Heras (Universidad de Deusto) José Luis Fernández Fernández (Universidad Pontificia Comillas) Ignacio Peyra Almunia (Universitat Ramon Llull)
Descriptor	Aquesta assignatura ofereix una introducció a la filosofia moral a partir dels grans conceptes: la virtut, la felicitat, el desig, la voluntat, la justícia o el deure. A partir d'aquí s'analitza la tensió entre deontologisme i conseqüencialisme. En un segon moment, es planteja la relació entre llibertat i responsabilitat, des d'un enfocament centrat en la fonamentació de la vida moral. Finalment, des d'una perspectiva interdisciplinària coherent amb la pròpia titulació, són abordats dilemes morals actuals en àrees com la política, l'economia, la ciència o la religió.
Modalitat d'ensenyament	Presencial (U. de Deusto i U. Ramon Llull) No presencial (U. Comillas)

Dades del professorat

Docent modalitat presencial (U. Deusto)

Nom	María Begoña Arrieta Heras
Departament	Relaciones Internacionales y Humanidades
Despatx	340D

e-mail	b.arrieta@deusto.es
Telèfon	94 413 90 00 Ext. 2904
Horari de Tutories	Dimarts de 9.00 a 10.00 Divendres de 9.00 a 10.00 Es podrà també sol·licitar cita prèvia por correu electrònic.
Docent modalitat no presencial (U. Comillas)	
Nom	José Luis Fernández Fernández
Departament	Cátedra Iberdrola de Éytica Económica y Empresarial/Gestión Empresarial
Despatx	C-407
e-mail	jlfernandez@comillas.edu
Telèfon	646 92 54 62
Horari de Tutories	Es sol·licitarà cita prèvia a través de la plataforma, de dilluns a dijous. Es respondrà en un màxim de 48h.
Docent modalitat presencial (U. Ramon Llull)	
Nombre	Ignacio Peyra Almunia
Departament	Facultat de Filosofia
Despatx	
e-mail	ipeyra@filosofia.url.edu
Telèfon	934 53 43 38
Horari de Tutories	Es podrà sol·licitar cita prèvia per correu electrònic

DADES ESPECÍFIQUES DE L'ASSIGNATURA

Contextualització de l'assignatura
Aportació al perfil professional de la titulació
<p>Aquesta assignatura aborda els conceptes fonamentals de la Filosofia Moral, la qual té com a finalitat principal l'estudi de la dimensió moral de l'existència humana a la llum de les diferents teories ètiques. L'estudi i anàlisi dels diferents corrents filosòfics des del punt de vista de llur proposta ètica capacita l'estudiant per reconèixer la manera en què els principals autors han desenvolupat els conceptes clau de la Filosofia moral. En estudiar cada proposta moral, ens centrarem també en llurs implicacions polítiques, amb l'objectiu d'emmarcar l'assignatura en el conjunt del Grau interdisciplinari, posant-la en diàleg amb la resta d'assignatures i matèries.</p> <p>Aquesta assignatura, per tant, capacita els estudiants per reconèixer i comprendre la complexitat de les relacions humanes i llurs diferents manifestacions en el món contemporani, mitjançant la pràctica del pensament i del raonament filosòfic.</p>
Prerequisits
Cap

Competències - Objectius	
Competències de l'assignatura	
Bàsiques i Generals	
CG01	Comprendre i utilitzar la terminologia precisa, els recursos idonis i la documentació adequada per a formular raonaments i judicis crítics ben argumentats en cadascun dels àmbits disciplinaris del grau.
CB2	Que els estudiants sàpiguen aplicar els seus coneixements al seu treball o vocació d'una forma professional i posseeixin les competències que solen demostrar-se per mitjà de l'elaboració i defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.
CB3	Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes rellevants de caràcter social, científic o ètic.
CB4	Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
Específiques	
CE2	Interrelacionar les diferents teories que intervenen en les disciplines del grau i les propostes (polítiques, econòmiques, sociològiques) que expliquen l'organització de les societats contemporànies.
CE5	Demostrar coneixement i comprensió dels conceptes bàsics desenvolupats en l'àmbit de la filosofia, la política i l'economia, tot aplicant-los a tasques de reflexió crítica i argumentada sobre un concepte, tema o noció del camp filosòfic, històric, econòmic o social.
CE7	Emetre judicis que incloguin una reflexió ètica sobre temes fonamentals de caràcter filosòfic, polític i econòmic en un context representatiu de la societat tant internacional com local.

BLOCS TEMÀTICS I CONTINGUTS

Continguts – Unitats Temàtiques
UNITAT 1: Els grans conceptes de la Filosofia Moral
Tema 1: Introducció a la Filosofia moral
Tema 2: La vida virtuosa i la recerca de la felicitat
Tema 3: El desig i la voluntat
Tema 4: La justícia i el deure
Tema 5: Conseqüencialisme versus deontologisme
UNIDAD 2: La llibertat i la responsabilitat
Tema 6: La crisi de la moral occidental

Tema 7: La responsabilitat com a fonament de la vida moral
Tema 8: Llibertat i Determinisme.
UNIDAD 3: La filosofia moral, la política i l'economia
Tema 9: Relacions entre filosofia, política i economia
Tema 10: Dilemes morals en la ciència i la tècnica
Tema 11: Reflexions entorn de la religió i la violència

METODOLOGIA DOCENT

Aspectes metodològics generals de l'assignatura
Metodologia Presencial
<p>La metodologia emprada en la modalitat presencial es concreta en les estratègies següents:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Mètode expositiu: presentació del contingut teòric mitjançant classe presencial y documentació a la plataforma. - Anàlisi de textos i documents: lectura personal dels materials que recullen els continguts principals de l'assignatura. Preparació individual i/o grupal i posada en comú en sessions grupals a l'aula. - Mètode de presentació oral: exposicions i presentacions dels estudiants. - Mètode de presentació escrita: elaboració de comentaris i anàlisis de diversos textos, o de temes generals en forma de redacció o dissertació, que els estudiants entregaran per escrit.
Metodologia No presencial
<p>La metodologia docent que s'utilitzarà en la modalitat online de l'assignatura incideix en la participació activa y dinàmica del conjunt del grup; convé subratllar per tant el paper fonamental que juga un recurs indispensable: la Plataforma Moodle.</p> <p>A la Plataforma s'hi trobaran disponibles:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Fòrums: La participació en el Fòrum serà essencial per a l'assoliment dels objectius de l'assignatura, donat que és la millor via per reflexionar de forma conjunta sobre els aspectes teòrics i pràctics dels continguts que han de ser treballats. Els Fòrums serviran per estimular l'aprenentatge cooperatiu, però seran també un espai de seguiment de les tasques, plantejament de dubtes, així com de suggeriments puntuals i informació complementària per part del professor. D'aquesta manera, el Fòrum es converteix en la seu principal per a preguntar, comentar i resoldre dubtes; en definitiva, la millor forma d'assolir els objectius i assimilar els continguts de l'assignatura. Convé assenyalar que

algunes de les tasques estan vinculades a la participació en el Fòrum, per exemple, donant resposta a preguntes que s'hi plantegin. Les respostes a aquestes preguntes requeriran d'algun tipus d'elaboració pròpia, original, estructurada y argumentada. Hauran de superar el simple resum dels continguts estudiats durant el bloc temàtic.

2. **Desenvolupament:** En aquest espai trobarem elements fonamentals per a l'assoliment dels objectius de l'assignatura.

2.1. **Vídeos Tutorial:** desenvolupats pel professor, inclouen la introducció i els continguts teòrics i conceptuals corresponents al tema concret que s'estigui desenvolupant en la unitat.

2.2. **Vídeo Pautes:** són aquells vídeos que aniran desenvolupant-se en funció dels dubtes plantejats per l'alumnat sobre el desenvolupament de determinades tasques, exposicions, o bé prèvies a les proves teòriques.

2.3. **Tasques:** a cada Unitat Temàtica hi haurà una descripció de cada una de les activitats o tasques a realitzar. Disposarà dels materials obligatoris (vídeos, lectures, documentació, enllaços a pàgines web, etc.) i de materials complementaris que amplien la documentació bàsica.

3. **Trobades Virtuals:** La Plataforma MOODLE possibilita la realització de videoconferències, en les quals es podran debatre els continguts de les tasques, els dubtes sobre les tasques i altres aspectes que s'estableixin com a rellevants per al millor desenvolupament de l'assignatura. Les dates de les trobades virtuals es trobaran disponibles a la Plataforma.

Avaluació Contínua: L'avaluació és una part integrada en el procés d'ensenyament-aprenentatge. En aquesta assignatura es realitzarà una avaluació contínua que combinarà l'entrega i presentació de les tasques amb el desenvolupament de proves objectives (online) al llarg del semestre. Alhora, el professor constatarà els progressos de l'alumne. L'incompliment dels terminis d'entrega de les tasques serà considerat (negativament) a la qualificació final.

RESUM HORES DE TREBALL DE L'ALUMNAT			
MODALITAT PRESENCIAL: UNIVERSITAT RAMON LLULL			
Treball a l'aula		Treball o activitats fora de l'aula	
Classes teòriques (Exposició de continguts)	Classes pràctiques (Activitats que es desenvolupen a l'aula)	Elaboració de treballs individuals o grupals	Estudi: preparació de l'avaluació
50	10	50	40
UNIVERSIDAD DE DEUSTO: PRESENCIALITAT ADAPTADA			

Sessions lectives		Treball de l'estudiant	
Remot	Presencial	Elaboració de treballs individuals o grupals	Estudio: preparació de l'avaluació
14	23	73	40
MODALITAT NO PRESENCIAL (U. Comillas)			
Trobades virtuals programades		Treballs o activitats autònomes	
Trobades virtuals	Fòrums	Elaboració de treballs individuals o grupals	Estudi: preparació de l'avaluació
10	10	80	50
CRÈDITS ECTS:			6

AVALUACIÓ I CRITERIS DE QUALIFICACIÓ

MODALITAT PRESENCIAL		
Activitats d'avaluació	CRITERIS	PES
Prova escrita final*	Coneixement de conceptes y autors Capacitat d'argumentar idees i relacionar-les Ús de la terminologia adequada Exposició clara	30%
Anàlisi de textos, documents, recensions...	Domini conceptual Correcta elaboració y presentació de les activitats realitzades Utilització de fonts i recursos bibliogràfics	50%
Exposicions individuals i/o grupals	Capacitat de raonar i defensar els arguments propis, responnent a les objeccions Exposició clara utilitzant terminologia tècnica i rigorosa Qualitat de les aportacions	20%
MODALITAT NO PRESENCIAL		
Activitats d'avaluació	CRITERIS	PES
Prova final. Examen online*	Validesa i veracitat de la informació, coherència lògica de cada resposta, capacitat i efectivitat conceptual. Estructura de l'exposició.	20%
Prova oral / Recensió	Capacitat d'anàlisi, qualitat de la informació utilitzada, rigor en l'argumentació.	30%
Avaluació de la interacció del treball en grup/	Grau de col·laboració amb els companys, capacitat per generar debat i afrontar discrepàncies. Bona expressió.	10%

participació a la plataforma online		
Anàlisi de tasques	Contingut i estructura de la informació, coherència lògica de la presentació, capacitat conceptual i treball sobre les fonts.	40%

**Per a poder ser avaluat a la convocatòria ordinària s'han de realitzar totes les activitats que són objecte d'avaluació. Les activitats avaluable han d'entregar-se a les dates indicades pel professor/a. Si per alguna raó, degudament justificada i comunicada al professor, no haguessin pogut ser tornades en el període fixat, podrà fer-se abans de la data de realització de l'examen de l'assignatura, de manera que el professor/a pugui qualificar-les, si bé en aquest cas no estarà obligat a remetre a l'alumne/a els seus comentaris sobre aquestes activitats.*

D'altra banda, l'alumne/a té dret a realitzar la prova escrita final encara que no hagi entregat totes les altres activitats de l'avaluació, però només es calcularà la nota final de l'assignatura si ha entregat totes les activitats i segons els criteris d'avaluació i les ponderacions establerts en aquesta guia docent. En cas de no haver entregat o realitzat alguna activitat objecte d'avaluació constarà a l'acta com "No presentat" a la convocatòria.

CONVOCATÒRIA EXTRAORDINÀRIA (PRESENCIAL/NO PRESENCIAL):

Els criteris d'avaluació són els mateixos que a la convocatòria ordinària, raó per la qual cal aportar totes les activitats d'avaluació considerades durant el curs. Es guardaran les notes de les activitats realitzades (inclosa la prova escrita final), a l'espera de què es realitzin les activitats pendents. En aquesta avaluació s'aplicaran els mateixos criteris de ponderació que a l'avaluació ordinària. Aquesta mesura s'aplicarà únicament en cada curs en vigor, de manera que, si no es supera la convocatòria extraordinària, la renovació de la matrícula suposarà la repetició de l'assignatura completa.

BIBLIOGRAFIA

Bibliografia Bàsica

- Aristóteles: *Ética a Nicómaco*. Gredos, Madrid, 1998.
- Bilbeny, N (editor): *Textos clave de la ética*. Madrid, Tecnos, 2012
- Cortina, A.: *Neuroética y neuropolítica: sugerencias para la educación moral*. Tecnos. Madrid. 2011.
- Cortina, A: *Ética mínima*. Tecnos. Madrid. 1986.
- Cortina, A: *Ética sin moral*. Tecnos. Madrid. 2007.
- Cortina, A. (Dra.): *10 palabras clave en Ética*, Verbo Divino, Estella, 1994
- Cortina, A.: *¿Para qué sirve realmente la ética?* Barcelona, Paidós, 2013.
- Epicuro: *Carta a Meneceo*.
- García-Marzá, D; González Esteban, E.: *Ética*. Publicacions de la Universitat Jaume I. Col·lecció Sapientia 84. Castelló de la Plana. 2014.
- Hume, D.: *Tratado de la naturaleza humana*. Editora Nacional. Madrid. 1977.
- James, W.: *Pragmatismo*. Alianza. Madrid. 2000.
- Jonas, H: *El principio de responsabilidad*. Herder. Barcelona. 1995.
- Kant, I.: *Crítica de la razón práctica*. Ediciones Sígueme. Salamanca. 1994.

- Kant, I.: *Fundamentación de la metafísica de las costumbres*. Colección Austral. Madrid. 1998.
- Kutschera, F. von: *Fundamentos de Ética*. Cátedra, Madrid, 1989.
- Mill, J.S.: *El utilitarismo*. Alianza. Madrid. 2002.
- Nietzsche, F.: *Genealogía de la moral*. Alianza. Madrid. 2011.
- Nietzsche, F.: *Más allá del bien y del mal. Preludio de una filosofía del futuro*. Alianza. Madrid. 1972.
- Nietzsche, F.: *Sobre verdad y mentira en sentido extramoral*. Tecnos. Madrid. 1990.
- Platón: *Diálogos*. Gredos. Madrid. 1999.
- Rawls, J.: *Teoría de la Justicia*. Fondo de Cultura Económica. México. 1975.
- Séneca: *Sobre la felicidad*. Alianza Editorial. Madrid. 2006.
- Torralba Roselló, F.: *Discernir entre el bien y el mal: el arte de establecer criterios éticos en la vida diaria*. Lleida: Milenio, 2013.

Bibliografía Complementària

- Amin, S: *El capitalismo en la era de la globalización*. Paidós. Barcelona. 2000.
- Buber, M: *Yo y tú*. Caparrós. Madrid. 1993.
- Camps, V: *El gobierno de las emociones*. Herder. Barcelona. 2011.
- Camps, V: *Historia de la ética*, (ed). 3 vols. Crítica. Barcelona. 2008.
- Chaliar, C: *Levinás. Utopía de lo humano*. Riopiedras ediciones. Barcelona. 1995.
- Derrida, J : *Políticas de la amistad*. Madrid. Trotta. 1998.
- Esquirol, J. M: *Uno mismo y los otros. De las experiencias existenciales a la interculturalidad*. Editorial Herder. Barcelona. 2005.
- Foucault, M: *Vigilar y castigar. Nacimiento de la prisión*. Siglo XXI editores. Argentina. 2013.
- García Gual C.; Acosta: E. *Ética de Epicuro. La génesis de una moral utilitaria*. Barral Editores. Barcelona. 1973.
- García-Baró, M.: *Filosofía socrática*. Sígueme. Salamanca. 2005.
- Lévinas, E: *Diffícil Libertad*. Caparrós Editores. Colección Esprit. Madrid. 2004.
- Lévinas, E: *Ética e infinito*. La balsa de la medusa. Madrid. 2008.
- Lévinas, E: *Totalidad e infinito. Ensayo sobre la exterioridad*. Sígueme. Salamanca. 1987/ 2012.
- MacIntyre, A: *Tras la virtud*. Editorial Crítica. Barcelona. 1987.
- Marcel, G: *Los hombres contra lo humano*. Caparrós editores. Madrid. 2001.
- Nussbaum, M. C.: *Las mujeres y el desarrollo humano*, Editorial Herder. Barcelona. 2012².
- Schopenhauer, A.: *El mundo como voluntad y como representación*. Vol I. Trotta. Madrid.
- Sen, A: *Desarrollo y crisis global*. Editorial complutense. Madrid. 2011.
- Torre Díaz, J. de la (ed.): *Neurociencia, neuroética y bioética*, Madrid: Universidad Pontificia Comillas, 2014
- Zizek, S.: *Islam y modernidad. Reflexiones blasfemas*. Herder. Barcelona. 2015.
- Zweig, S.: *Castellio contra Calvino. Conciencia contra violencia*. Acantilado. 2010.

REVISTES: *Pensamiento, Isegoría, Open Insight, Comprende...*

PER ALS ALUMNES DE LA U. COMILLAS: En compliment de la normativa vigent en matèria de protecció de dades de caràcter personal, li informem i recordem que pot consultar els aspectes relatius a privacitat i protecció de dades que ha acceptat en la seva matrícula entrant en aquesta web i polsant "descarregar".

[https://servicios.upcomillas.es/sedelectronica/inicio.aspx?csv=02E4557CAA66F4A81663AD10CED66792](https://servicios.upcomillas.es/sedeelectronica/inicio.aspx?csv=02E4557CAA66F4A81663AD10CED66792)